

Wymagania edukacyjne do otrzymania poszczególnych ocen klasyfikacyjnych z języka polskiego w klasie piątej, wynikające z realizowanego programu nauczania - Między nami. Program nauczania języka polskiego w szkole podstawowej w klasach V-VIII .

KLASA V

Podczas wystawiania oceny końcoworocznej nauczyciel bierze pod uwagę zarówno wymagania śródroczne, jak i końcoworoczne.

NOWE Słowa na start! 5. NEON Nowa Edycja 2024-2026 : Autorów Derlukiewicz Marlena, Klimowicz Anna: wydawnictwo Nowa Era

ŚRÓDROCZNA	KOŃCOWOROCZNA
OCENA NIEDOSTATECZNA	
Ocenę niedostateczną otrzymuje uczeń, który nie spełnia wymagań kryterialnych na ocenę dopuszczającą	
OCENA DOPUSZCZAJĄCA	
Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:	
CZYTANIE - nazywa nadawcę i odbiorcę wypowiedzi w prostych tekstach literackich oraz typowych sytuacjach znanych uczniowi z doświadczenia i obserwacji (autor, narrator, czytelnik, słuchacz), - wskazuje najważniejsze informacje. w przeczytanym tekście, - uzupełnia na podstawie czytanego tekstu różne typy notatek graficznych, - wskazuje tytuł, wstęp, rozwinięcie, zakończenie, - rozumie ogólny sens czytanych utworów, - określa nastrój wypowiedzi, - rozpoznaje w wypowiedziach podstawowe części mowy (rzeczownik, czasownik, przymiotnik, przysłówki), - rozpoznaje zdanie pojedyncze i zdanie złożone. ANALIZA I INTERPRETACJA TEKSTÓW KULTURY - mówi o swoich reakcjach czytelnicznych, - wyraża swój stosunek do postaci, - odróżnia elementy fantastyczne od realistycznych, - określa najważniejsze elementy świata przedstawionego w utworze epickim: czas, miejsce, bohaterowie, zdarzenia, omawia akcję, - rozpoznaje wers, strofę, rym, refren. MÓWIENIE - formułuje proste pytania i udziela prostych odpowiedzi, - wypowiada komunikaty zawierające proste informacje, - mówi na temat, opowiada o obserwowanych zdarzeniach, akcji książki, filmu, - opisuje za pomocą prostych zdań przedmiot, miejsce, krajobraz, postać, zwierzę. PISANIE - tworzy proste wypowiedzi oraz notatki na podany temat, - uzupełnia prosty schemat, tabelę, - zapisuje z pomocą nauczyciela list, dialog, - układa plan ramowy i szczegółowy wypowiedzi,	CZYTANIE - nazywa nadawcę i odbiorcę wypowiedzi w prostych tekstach literackich oraz typowych sytuacjach znanych uczniowi z doświadczenia i obserwacji (autor, narrator, czytelnik, słuchacz), - rozpoznaje proste intencje nadawcy, np. pytanie, prośbę, odmowę, zaproszenie, gratulacje, życzenia, przeprosiny, instrukcję, ogłoszenie, - wskazuje najważniejsze informacje w przeczytanym tekście. ANALIZA I INTERPRETACJA TEKSTÓW KULTURY - wyodrębnia film i spektakl teatralny spośród innych przekazów i tekstów kultury oraz potrafi nazwać ich tworzywo (ruchome obrazy, warstwa dźwiękowa). MÓWIENIE - opisuje za pomocą prostych zdań obraz, ilustrację, plakat, - wygłasza tekst utworu z pamięci. PISANIE - pisze zaproszenie, ogłoszenie, instrukcję, pamiętnik i dziennik pisany z perspektywy bohatera i własnej, - tworzy za pomocą prostych zdań opis przedmiotu, miejsca, krajobrazu, postaci, obrazu, ilustracji, plakatu.

- zapisuje kilkuzdaniowe opowiadanie odtwórcze z dialogiem, - tworzy za pomocą prostych zdań opis przedmiotu, miejsca, krajobrazu, postaci, - dobiera wyrazy bliskoznaczne, - buduje poprawne zdania pojedyncze, - używa wielkich liter na początku wypowiedzenia i odpowiednich znaków interpunkcyjnych na końcu, - umie prawidłowo dzielić wyrazy przy przenoszeniu do następnej linijki. KSZTAŁCENIE JĘZYKOWE UCZEŃ: - konstruuje poprawne zdania pojedyncze, stosuje wielkie litery na początku wypowiedzenia i odpowiednie znaki interpunkcyjne na końcu, - zna wypowiedzenia oznajmujące, rozkazujące i pytające i wykrzyknikowe - odmienia według wzoru lub z niewielką pomocą nauczyciela rzeczownik, czasownik, przymiotnik, liczebnik, zaimek, - stopniuje przymiotniki i przysłówki, odróżnia części mowy odmienne od nieodmiennych	KSZTAŁCENIE JĘZYKOWE UCZEŃ: - rozróżnia zdania pojedyncze rozwinięte i nierozwinięte, złożone i równoważnik zdania, - wskazuje podmiot i orzeczenie w typowym zdaniu, - rozpoznaje określenia rzeczownika i czasownika - określa przy pomocy nauczyciela formę odmiennych części mowy, - rozpoznaje formy nieosobowe czasownika,
OCENA DOSTATECZNA Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który spełnia wymagania kryterialne na ocenę dopuszczającą oraz:	
CZYTANIE - nazywa nadawcę i odbiorcę wypowiedzi, - określa temat i główną myśl tekstu, - wybiera potrzebne informacje z instrukcji, tabeli, notatki, schematu, - określa temat utworu - opowiada historię, wskazuje morał - rozumie rolę kropki, przecinka, znaku zapytania, wykrzyknika, akapitów i marginesów w tekście, - wskazuje cudzysłów, - wskazuje wersy, strofy, rymy w tekstach poetyckich, - wskazuje w wypowiedziach liczebnik, zaimek, przymimek, spójnik, - określa w tekście formy przypadków, liczb, rodzajów gramatycznych (rzeczownik, przymiotnik), osób, czasów i rodzajów gramatycznych (czasownik), określa stopień przymiotnika i przysłówka. ANALIZA I INTERPRETACJA TEKSTÓW KULTURY - mówi o swoich reakcjach czytelniczych, - nazywa elementy świata przedstawionego w utworze, takie jak: czas, miejsce, bohaterowie, zdarzenia, - wie, czym jest: wers, zwrotka, rym, rytm, refren - wskazuje w tekście porównanie, przenośnię, epitet, wyraz dźwiękonaśladowczy, - przypisuje cechy bohaterom oraz ocenia ich postawy w odniesieniu do takich wartości, jak np. miłość – nienawiść, przyjaźń – wrogość, - odczytuje sens utworów na poziomie dosłownym,	CZYTANIE - wskazuje cytaty, - rozpoznaje zaproszenie, życzenie, ogłoszenie, instrukcję, przepis, - rozpoznaje typowe wypowiedzi: informacyjne, literackie, reklamowe, - rozpoznaje orzeczenie i podmiot, - odróżnia zdanie pojedyncze od zdania złożonego, zdanie pojedyncze rozwinięte od zdania nierozwiniętego. ANALIZA I INTERPRETACJA TEKSTÓW KULTURY - dostrzega cechy wyróżniające teksty artystyczne oraz użytkowe, - wskazuje w utworze cechy baśni, legendy, bajki - rozumie, czym jest mit, - zna pojęcia: gra aktorska, dekoracja, kostiumy, rekwizyty, inscenizacja, scena, widownia, kurtyna, kulisy, próba, program teatralny, afisz, - zna pojęcia: reżyser, adaptacja, ekranizacja, kadr, ujęcie - odczytuje sens utworów na poziomie dosłownym, - odczytuje morał baśni, bajek.

- odczytuje morał baśni, bajek. MÓWIENIE - dopasowuje do sytuacji różne typy wypowiedzeń prostych i rozwiniętych, stosuje wypowiedzenia oznajmujące, pytające i rozkazujące, - formułuje pytania zamknięte i otwarte - udziela odpowiedzi w formie zdań złożonych - wypowiada się logicznie na dany temat - opowiada zdarzenia w porządku chronologicznym, streszcza utwory fabularne, - dobiera wyrazy bliskoznaczne i przeciwstawne. PISANIE - zna podstawowe zasady ortografii dotyczące pisowni ó – u, rz – ż, ch – h i interpunkcji, - odróżnia nazwy własne od pospolitych i potrafi zastosować odpowiednie zasady dotyczące pisowni wielką literą, - stara się poprawnie zapisywać <i>nie</i> z różnymi częściami mowy, - buduje i zapisuje kilkuzdaniowe poprawne językowo i logiczne wypowiedzi, - używa wypowiedzeń pojedynczych i złożonych, stosuje przecinki, - samodzielnie zapisuje dialog, - dzieli wypowiedzi na wstęp, rozwinięcie i zakończenie, - układa opowiadanie odtwórcze z dialogiem oraz z elementami opisu, - tworzy notatkę w formie prostego schematu, tabeli, planu, - tworzy opis przedmiotu, miejsca, krajobrazu, postaci, obrazu, ilustracji, plakatu, stosując odpowiednie słownictwo, - stosuje właściwy układ graficzny w liście prywatnym i oficjalnym oraz dialogu, - wykorzystuje wyrazy bliskoznaczne. i przeciwstawne w tworzonym tekście, KSZTAŁCENIE JĘZYKOWE UCZEŃ: - konstruuje zdania pojedyncze, proste i rozwinięte oraz wypowiedzenia złożone, - używa różnych typów wypowiedzeń: oznajmujących, rozkazujących, pytających, wykrzyknikowych, - używa poprawnych form gramatycznych czasowników, rzeczowników, przymiotników, - rozpoznaje w zdaniu dopełnienie, przydawkę i okolicznik	MÓWIENIE - składa życzenia, gratulacje, instruuje - opowiada zdarzenia w porządku chronologicznym, streszcza utwory fabularne - opisuje przedmiot, miejsce, krajobraz, postać, obraz, ilustrację, plakat, stosując odpowiednie słownictwo, - recytuje utwór poetycki, oddając jego ogólny nastrój i sens. PISANIE - stara się poprawnie stopniować przymiotniki i przysłówki, - podejmuje próby budowania ramowego i szczegółowego planu wypowiedzi, - układa krótką relację, zaproszenie, ogłoszenie, pamiętnik i dziennik pisany z perspektywy bohatera i własnej, - zapisuje poprawnie instrukcję, - wykorzystuje wyrazy bliskoznaczne, i przeciwstawne w tworzonym tekście. KSZTAŁCENIE JĘZYKOWE UCZEŃ: - konstruuje z pomocą nauczyciela wykres zdania pojedynczego - poprawnie zapisuje czasowniki z cząstką <i>-by</i>, - rozpoznaje w zdaniu przyimki, spójniki, partykuły i wykrzykniki
OCENA DOBRA Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który spełnia wymagania kryterialne na ocenę dostateczną oraz:	
CZYTANIE - rozumie funkcję akapitu i cytatu w wypowiedzi, - objaśnia przenośne znaczenie wybranych wyrazów, związków wyrazów w wypowiedzi, - odróżnia teksty literackie od informacyjnych i reklamowych,	CZYTANIE - wskazuje elementy w zaproszeniach, życzeniach, ogłoszeniach, instrukcjach, przepisach, - rozpoznaje równoważnik zdania.

- odczytuje przenośny sens utworów literackich,
- wskazuje rzeczowniki, czasowniki, przymiotniki, liczebniki, zaimki, przymyki i spójniki.
- rozpoznaje w tekście formy przypadków, liczb, osób, rodzajów; odróżnia formy osobowe czasowników od nieosobowych.

ANALIZA I INTERPRETACJA TEKSTÓW KULTURY

- uzasadnia swoje wrażenia czytelnicze,
- analizuje elementy świata przedstawionego w utworze: czas, miejsce, bohaterowie, zdarzenia,
- rozumie, czemu służy akapit,
- charakteryzuje i ocenia bohaterów oraz ich postawy odnoszące się do takich wartości, jak np. miłość – nienawiść, przyjaźń – wrogość,
- odczytuje przesłanie utworu.

MÓWIENIE

- udziela odpowiedzi w formie krótkiej wypowiedzi,
- uczestniczy w rozmowie związanej z lekturą, filmem czy codziennymi sytuacjami,
- wypowiada się w roli świadka i uczestnika zdarzeń,
- gromadzi wyrazy określające i nazywające cechy charakteru na podstawie zachowań i postaw,
- wypowiada się logicznie i w sposób uporządkowany: opowiada zdarzenia w porządku chronologicznym, streszcza utwory, świadomie wykorzystuje wyrazy określające następstwo czasowe,
- opisuje w sposób uporządkowany przedmiot, miejsce, krajobraz, postać, obraz, ilustrację, plakat, stosując odpowiednie słownictwo,
- wzbogaca tworzony tekst wyrazami bliskoznacznymi i przeciwstawnymi,
- stosuje różnorodne typy zdań: pojedyncze i złożone,
- celowo używa różnych typów wypowiedzi: pytających, oznajmujących, wykrzyknikowych, rozkazujących,
- stosuje się do zasad poprawnej interpunkcji,
 - używa odmiennych części mowy w poprawnych formach.

PISANIE

- stosuje poznane zasady ortografii dotyczące pisowni: ó – u, rz – ż, ch – h i interpunkcji,
- stosuje w wypowiedziach wyrazy określające i nazywające cechy charakteru na podstawie zachowań i postaw,
- stosuje poprawnie akapit,
- pisze logiczne i uporządkowane pod względem chronologicznym opowiadanie,
- streszcza utwory,
- opowiada z perspektywy świadka i uczestnika zdarzeń (pamiętnik, dziennik),

ANALIZA I INTERPRETACJA TEKSTÓW KULTURY

- posługuje się pojęciami: akcja, fabuła, związek przyczynowo-skutkowy,
- rozpoznaje: baśń, legendę, mit, bajkę, komiks,
- rozumie podstawową funkcję wersu, zwrotki, rymu, rytmu,
- objaśnia znaczenie i funkcję środków poetyckich: przenośnia, porównanie, epitet, wyraz dźwiękonaśladowczy,
- określa zadania aktora, reżysera, dekoratora, suflera.

MÓWIENIE

- wypowiada się w roli świadka i uczestnika zdarzeń,
- objaśnia znaczenia dosłowne i metaforyczne wyrazów,
- odróżnia wyrazy pokrewne od synonimów,
- wzbogaca tworzony tekst wyrazami bliskoznacznymi i przeciwstawnymi,
- stosuje różnorodne typy zdań: pojedyncze i złożone,
- recytuje tekst poetycki.

PISANIE

- świadomie stosuje w tekstach wyrazy bliskoznaczne,
- zastępuje powtarzające się w tekście wyrazy odpowiednimi zaimkami,
- układa życzenia, gratulacje, zapisuje przepis, instrukcję, ogłoszenie, zaproszenie.

- zapisuje prawidłowo dialog w opowiadaniu , - w sposób uporządkowany opisuje przedmiot, miejsce, krajobraz, postać, stosując odpowiednie słownictwo. KSZTAŁCENIE JĘZYKOWE UCZEŃ: - świadomie wykorzystuje wyrazy określające następstwo czasowe, - buduje spójne zdania pojedyncze, w których poprawnie łączy w związki wszystkie wyrazy; - wzbogaca zdania, dodając przydawki, dopełnienia i okoliczniki; - rozpoznaje poprawnie związki wyrazów w zdaniu i nazywa je; - rozpoznaje i poprawnie odmienia typowe rzeczowniki, czasowniki, przymiotniki, liczebniki, zaimki i określa ich formę;	KSZTAŁCENIE JĘZYKOWE UCZEŃ: - używa poprawnie krótszych i dłuższych form zaimków - dzieli głoski na ustne, nosowe, twarde, miękkie, dźwięczne, bezdźwięczne
OCENA BARDZO DOBRA Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który spełnia wymagania kryterialne na ocenę dobrą oraz:	
CZYTANIE - wyszukuje w tekście informacje wyrażone pośrednio i wykorzystuje je w wypowiedzi, - wykorzystuje treści zawarte w artykule, instrukcji, przepisie, tabeli, schemacie i notatce, - nazywa intencje nadawcy komunikatu, - nazywa osobę mówiącą w tekście: podmiot liryczny, narrator. ANALIZA I INTERPRETACJA TEKSTÓW KULTURY - porównuje swoje wrażenia czytelnicze z innymi odbiorcami, - charakteryzuje osobę mówiącą na podstawie jej wypowiedzi, - wykorzystuje wiedzę na temat wersu, zwrotki, rymu, rytmu, refrenu do interpretacji utworu, - charakteryzuje i ocenia bohaterów oraz ich postawy odnoszące się do wartości: miłość – nienawiść, przyjaźń – wrogość, - porównuje sytuację bohaterów z własnymi doświadczeniami. MÓWIENIE - uzasadnia własne zdanie w rozmowie, podaje odpowiednie przykłady, cytuje, stosuje się do reguł grzecznościowych, - formułuje wypowiedzi poprawne językowo, - interpretuje przenośne znaczenie niektórych utworów poetyckich. PISANIE - potrafi zastosować reguły ortograficzne i zna wyjątki, - przekształca zdania złożone w pojedyncze i odwrotnie, a także zdania w równoważniki zdań i odwrotnie, - komponuje poprawne pod względem językowym i	CZYTANIE - odróżnia fakty od opinii, - wskazuje typowe elementy w zaproszeniach, życzeniach, ogłoszeniach, instrukcjach, przepisach. ANALIZA I INTERPRETACJA TEKSTÓW KULTURY - objaśnia rolę środków stylistycznych w utworze poetyckim (rozdziela ożywienie i uosobienie jako rodzaje przenośni). MÓWIENIE - formułuje wypowiedzi wyczerpujące i poprawne językowo - interpretuje przenośne znaczenie utworów wszystkich poetyckich. PISANIE - dba o poprawność leksykalną tworzonych wypowiedzi, odpowiednio dobiera wyrazy bliskoznaczne i przeciwstawne - tworzy ciekawe i poprawne pod względem kompozycyjnym i składniowym wypowiedzi

logicznym wypowiedzi, - uzasadnia własne zdanie, podaje odpowiednie przykłady, - komponuje i przekształca plan wypowiedzi, - pisze opowiadanie twórcze, list z perspektywy bohatera, baśń, - stosuje poprawną interpunkcję w wypowiedzeniach złożonych. KSZTAŁCENIE JĘZYKOWE UCZEŃ: - stosuje w swoich pracach dwukropek, myślnik, wielokropek, średnik; - dba o poprawne łączenie wyrazów w związki i interpunkcję wypowiedzeń złożonych; - rozumie znaczenie form bezosobowych czasownika w tekście i poprawnie je stosuje	- stosuje poprawną ortografię i interpunkcję w wypowiedzeniach złożonych. KSZTAŁCENIE JĘZYKOWE UCZEŃ: - zastępuje rzeczowniki, przymiotniki, przysłówki i liczebniki odpowiednimi zaimkami
OCENA CELUJĄCA Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który spełnia wymagania kryterialne na ocenę bardzo dobrą oraz:	
CZYTANIE - czyta ze zrozumieniem i wyraża opinię na temat tekstów spoza listy obowiązkowych lektur szkolnych, - interpretuje utwory literackie. ANALIZA I INTERPRETACJA TEKSTÓW KULTURY - ocenia postawy bohaterów fikcyjnych i opisuje otaczającą ich rzeczywistość. - dostrzega zależność między przerośnym znaczeniem a intencją nadawcy wypowiedzi w tekstach poetyckich i reklamowych . MÓWIENIE - formułuje twórcze uwagi - interpretuje metaforyczne i symboliczne treści utworów literackich i plastycznych PISANIE - tworzy samodzielne wypowiedzi cechujące się ciekawym ujęciem tematu, pomysłową formą, poprawną konstrukcją oraz właściwym doбором środków językowych, - wykazuje się szczególną dbałością o poprawność językową. KSZTAŁCENIE JĘZYKOWE UCZEŃ: - stosuje świadomie wiedzę językową w zakresie treści materiałowych przewidzianych programem nauczania słownictwa, składni, fleksji i fonetyki.	CZYTANIE - interpretuje wnikliwie utwory literackie. ANALIZA I INTERPRETACJA TEKSTÓW KULTURY - wskazuje elementy baśni, legendy, bajki, mitu w tekstach kultury. MÓWIENIE - formułuje ciekawe twórcze uwagi - interpretuje metaforyczne i symboliczne treści utworów literackich i plastycznych. PISANIE - tworzy samodzielne wypowiedzi cechujące się ciekawym ujęciem tematu, pomysłową formą, poprawną konstrukcją oraz właściwym doбором środków językowych, - wykazuje się szczególną dbałością o poprawność językową. KSZTAŁCENIE JĘZYKOWE UCZEŃ: - wykorzystuje twórczo wiedzę językową w zakresie treści materiałowych przewidzianych programem nauczania słownictwa, składni, fleksji i fonetyki.

Uczeń klasy 5 zna treść lektur, wybranych przez nauczyciela z poniższej listy. Nauczyciel informuje uczniów na pierwszej po wakacjach lekcji języka polskiego, które lektury będą omawiane w danym roku szkolnym.

Lektury obowiązkowe:

- 1) Jan Brzechwa, Akademia Pana Kleksa;
- 2) Janusz Christa, Kajko i Kokosz. Szkoła latania (komiks);
- 3) René Goscinny, Jean-Jacques Sempé, Mikołajek (wybór opowiadań);
- 5) Clive Staples Lewis, Opowieści z Narnii. Lew, czarownica i stara szafa;
- 6) Ferenc Molnár, Chłopcy z Placu Broni;
- 7) J.R.R. Tolkien „Hobbit”
- 8) René Goscinny, Jean-Jacques Sempé, Mikołajek (wybór opowiadań);
- 9) Ignacy Krasicki, wybrane bajki;
- 10) Adam Mickiewicz, Pan Tadeusz (wybrane fragmenty);
- 11) Józef Wybicki, Mazurek Dąbrowskiego;
- 12) wybrane mity greckie, w tym mit o powstaniu świata oraz mity o Prometeuszu, o Syzyfie, o Demeter i Korze, o Dedalu i Ikarze, o Heraklesie, o Tezeuszu i Ariadnie;
- 13) Biblia: stworzenie świata i człowieka oraz wybrane przypowieści ewangeliczne, w tym o talentach, o miłosiernym Samarytaninie;
- 14) wybrane podania i legendy polskie;
- 15) wybrane baśnie polskie i europejskie;
- 16) wybrane wiersze: Jana Brzechwy, Konstantego Ildefonsa Gałczyńskiego, Anny Kamieńskiej, Joanny Kulmowej, Adama Mickiewicza, Juliusza Słowackiego, Leopolda Staffa, Juliana Tuwima, Jana Twardowskiego, oraz pieśni patriotyczne (w tym Rota Marii Konopnickiej).